Vol 41
Nru 207
Jannar - Marzu 2020

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-ART IMQADDSA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2019

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Il-Minaret Musulman fil-fdalijiet Kruċjati tal-Knisja ta' S. Ġwann

Werrej

6

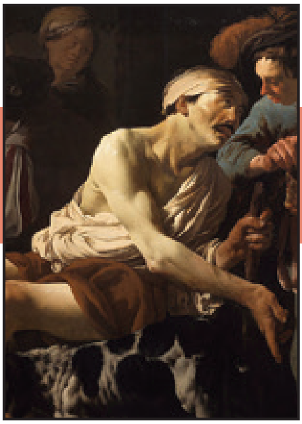

16

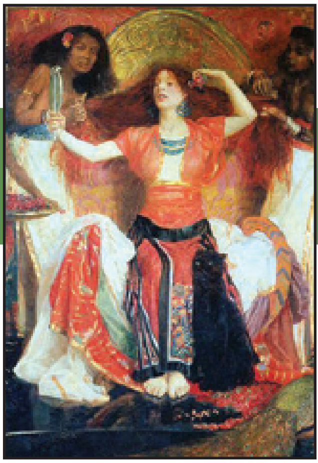

21

6	Il-Qabar u l-Knejjes ta' San Ġwann Battista f'Sebaste
16	Il-Beatitudnijiet fl-Evanġelji ta' San Mattew u San Luqa
21	Il-Missjoni Iebsa tal-Profeta Elija. (1)
26	Il-Gvernaturi Rumani fil-Palestina
33	Il-Qdusija fil-Ktieb tal-Apokalissi
42	Il-Liwjatan

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

Fruntieri Dejjem Jinbidlu

Fit-28 ta' Jannar 2020 il-President tal-iStati Uniti, Donald Trump, deher flimkien mal-Prim Ministru ta' Israel, Benjamin Netanyahu, u ħabbar il-pjan tiegħu għal paċi dejjiema bejn l-Israeljani u l-Palestinjani, bl-isem "Peace to Prosperity: A Vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People." Dan il-pjan, magħmul biss bejn l-Amerikani u l-Israeljani, b'esklużjoni tal-Palestinjani, li rtiraw minn kull negozjati minħabba l-fatt li Trump irrikonoxxa lil Ġerusalemm bħala kapitali ta' Israel, ħoloq mappa ġdida li fiha suppost li l-Palestinjani se jkollhom territorju li jistgħu jsejħulu Stat sovran.

Il-konflitt bejn Israel u l-Palestinjani ilu sejjer għal dawn l-aħħar 72 sena, u b'mod partikulari mill-1967, meta Israel okkupa x-Xatt tal-Punent u l-iStrixxa ta' Gaza. Minn dak iż-żmien Israel beda proċess sistematiku ta' bini ta' insedjamenti li llum saru bliet kbar proprju fit-territorju okkupat, f'nofs l-irħula Palestinjani. Dan wassal għal mumenti ta' tensjoni u vjolenza, l-aktar waqt it-tieni intifada fl-2000-2002, li wasslet biex Israel jibni ħajt ta' sigurtà madwar it-territorji Palestinjani, li qata' l-kuntatt bejn irħula u bliet Palestinjani u ġab ix-Xatt tal-Punent jidher qisu "jigsaw puzzle", bi rqajja' ta' art li kienu ingħataw lill-Awtorità

…editorjal
L-iStat tal-Palestina kif ġie ippjanat minn Donald Trump

Palestinjana wara l-Oslo Accord tal-20 ta' Awwissu 1993 bejn il-Prim Ministru Israeljan Yitzhak Rabin u l-mexxej Palestinjan Yasser Arafat, bl-għajnuna tal-President Amerikan Bill Clinton.

Is-sitwazzjoni matul dawn l-aħħar snin waslet għal waħda kritika, li fiha Israel kompla jibni l-insedjamenti minkejja l-kundanna tal-Ġnus Magħquda li tqis li dawn il-bliet huma illegali. Illum il-ġurnata 'il fuq minn sitt mit elf Israeljan joqogħdu fil-bliet li inbnew f'territorju Palestinjan, l-aktar madwar Ġerusalemm u Betleħem, imma wkoll fuq l-għoljiet tas-Samarija.

L-aħħar daqqa ta' ħarta lill-proċess ta' paċi bejn Israel u l-Palestinjani kienet ir-rikonoxximent ta' Ġerusalemm bħala kapitali ta' Israel, b'esklużjoni tar-rieda tal-Palestinjani li Ġerusalemm tal-lvant tkun rikonoxxuta bħala l-belt kapitali tal-Palestina. Dan l-att li ħarrax il-pożizzjonijiet sar mill-President Amerikan Donald Trump fis-6 ta' Diċembru 2017. Minn dak il-mument l-iStati Uniti mexxew l-ambaxxata minn Tel Aviv għal Ġerusalemm, u l-Palestinjani ddikjaraw li ma ridux jirrikonoxxu iżjed lill-iStati Uniti bħala qawwa politika li tagħmel medjazzjoni bejnhom u bejn l-Israeljani.

F'kelma oħra, l-azzjoni ta' Trump u Netanyahu ma hi xejn aktar ħlief pjan impost fuq il-Palestinjani mingħajr l-ebda kura tal-aspirazzjonijiet tagħhom. Fil-fatt, Netanyahu diġà ddikjara li, bħala riżultat tal-mappa ġdida li issa ġiet ippreżentata, Israel se jkollu d-dritt li jagħmel "annexation" tat-territorju kollu tal-Wied tax-Xmara Ġordan, b'tali mod li l-Palestina se tkun kollha kemm hi ċirkondata minn Israel u ma hemm l-ebda żblokk naturali għall-Palestinjani biex jaqsmu għall-Ġordanja. Fuq kollox Israel se jiddikjara wkoll li l-insedjamenti kbar tax-Xatt tal-Punent (eż. Ma'ale Adumim, Gilo, Homat Shmuel,

Gush Etzion, Ariel, u bosta bliet oħrajn) issa huma parti mit-territorju nazzjonali Israeljan, anke jekk mibnijin fuq art li l-Palestinjani jqisuha tagħhom.

X'se jifdlilhom il-Palestinjani? Fil-prattika l-Palestinjani se jibqgħu kkonċentrati fl-irqajja' ta' artijiet li huma "enclaves" imdawrin minn insedjamenti Israeljani. Dawn jinkludu l-bliet ta' Ħebron, Betleħem, Ramallaħ, Nablus, Jenin, Ġeriko, Tulkarem u Qalqilya, immexxijin mill-Awtorità Palestinjana, flimkien mal-iStrixxa ta' Gaza (li Israel irtira minnha fl-2015) u fejn hemm gvern immexxi mill-moviment Ħamas, li hu meqjus bħala organizzazzjoni terroristika. Hemmhekk l-attakki ma jonqsux, kemm minn terroristi Palestinjani li jisparaw missili fuq bliet Israeljani fil-qrib, kif ukoll mill-forzi Israeljani li jirrispondu bil-bumbardamenti li wasslu anke għal mumenti ta' gwerra bħall-"Operation Defensive Shield" tal-2014.

Ħarsa lejn il-mappa ta' Israel u l-Palestina turi fruntieri dejjem jinbidlu, imma li fil-fatt ikomplu jikkumplikaw is-sitwazzjoni politika. Għalkemm Israel jidher li jagħmel xi konċessjonijiet lill-Palestinjani, dawn jinkludu l-ħolqien ta' mina ta' madwar 40 kilometru li suppost li tgħaqqad ix-Xatt tal-Punent ma' Gaza, bl-iskop li l-Palestinjani ma jgħaddux minn territorju Israeljan imma jivvjaġġaw taħt l-art. Tinkludi wkoll xi rqajja' ta' art li Israel lest li jagħti lill-Palestinjani fid-deżert, qrib il-fruntiera mal-Eġittu, li suppost li jsiru żoni industrijali.

Min-naħa tagħhom il-Palestinjani rrifjutaw din l-offerta, għaliex huma ma ġewx ikkonsultati bl-ebda mod, imma hu biss ftehim magħmul bejn Trump u Netanyahu, u jidher li jiddefendi l-interessi Israeljani, anke jekk Trump insista li l-Palestinjani issa se jkollhom Stat għalihom, basta jirrispettaw is-sigurtà ta' Israel. Imma dan ifisser li l-ħajt tas-sigurtà u ċ-"check-points" militari se jibqgħu kollha hemm, anzi li issa l-firda se tkun drastika. Fil-fatt, il-pjan ma hu xejn aktar ħlief l-implimentazzjoni uffiċjali ta' sitwazzjoni li diġà teżisti, billi Israel diġà jikkontrolla ż-żoni kollha li issa jrid jieħu għalih b'mod uffiċjali.

Jidher ċar li din il-qagħda ta' inċertezza hi frott ta' inċertezza politika kemm f'Israel kif ukoll fil-Palestina. L-Israeljani ilhom sena sħiħa bla gvern stabbli, u kellhom jagħmlu tliet elezzjonijiet f'sena, li l-ewwel tnejn minnhom kienu inkonklusivi. Netanyahu baqa' jiggverna sempliċement għax ma kienx hemm alternattiva. U l-istess ġara fil-Palestina, fejn Mahmoud Abbas ilu President għal diversi snin mingħajr possibilità li jsiru elezzjonijiet minħabba l-firdiet interni.

Forsi qatt ma kien hemm żmien li fih il-prospettiva ta' paċi fl-Art Imqaddda kienet daqshekk fil-bogħod. Dan minkejja l-progress ekonomiku li jidher ċar fil-każ ta' Israel, fejn is-sena li għaddiet ġew 4.5 miljuni ta' turisti, u li jinħass ukoll f'ċerti bliet Palestinjani bħal Betleħem. Imma taħt il-wiċċ sabiħ li jidher hemm moħbija tensjoni u problemi kbar, li ftit hemm rieda tajba li jiġu solvuti.